

Przekraczanie progu edukacyjnego z klasy trzeciej do czwartej szkoły podstawowej

Przejście z klasy 3 do 4 to kolejny ważny próg w życiu dziecka. Wiązą się wraz z nim duże zmiany, dziecko musi przejść okres adaptacji do nowych warunków szkolnych.

ZMIANY W ŻYCIU DZIECKA

W okresie kształcenia zintegrowanego dziecko ma więcej czasu na zabawę i odpoczynek. Natomiast uczeń w klasie czwartej musi poświęcić na naukę i zajęcia pozalekcyjne więcej czasu, wyraźnie więc odczuwa, że okres beztroskiego dzieciństwa zaczyna się kończyć.

Zmiany edukacyjne:

- Nauczanie z podziałem na przedmioty – wiele różnych przedmiotów
- Niektóre przedmioty odbywają się np. 2-3 razy w tygodniu
- Każdy nauczyciel uczy innego przedmiotu, ma swój styl prowadzenia lekcji, inne wymagania
- Duża ilość informacji do zapamiętania z różnych przedmiotów
- Odmienny system oceniania (w nauczaniu początkowym – ocena opisowa; od 4 klasy ocena z każdego przedmiotu wyrażona stopniem)
- Konieczność wypracowania sobie indywidualnych technik uczenia się (kanał słuchowy, wzrokowy, kinestetyczny, dotykowy)
- Potrzebna systematyczność
- Więcej zadawanych prac domowych z różnych przedmiotów
- Odległość w czasie zadawanych prac domowych i planowanych prac klasowych (sprawdzianów).

Zmiany społeczne:

- Nowy wychowawca klasy, wielu nowych nauczycieli z różnych przedmiotów
- Nowi koledzy i koleżanki w klasie, zmiana relacji i hierarchii w klasie
- Większa samodzielność przy rozwiązywaniu różnych spraw – uczenie się samodzielnego podejmowania decyzji, czy poddać się presji grupy czy nie; uczenie się, że każde działanie ma konsekwencje społeczne.

W związku z zastąpieniem nauczania zintegrowanego nauczaniem z podziałem na przedmioty, może zwiększyć się liczba niepowodzeń szkolnych. Uczeń, który dotychczas dobrze radził sobie z nauką, może mieć problemy z niektórymi przedmiotami, czyli już nie zawsze jest „dobrym uczniem”.

W czwartej klasie nauka staje się trudniejsza, trzeba pracować więcej i szybciej, wiele zadań wymaga intensywnego myślenia. Trzeba nauczyć się korzystania z różnych źródeł wiedzy: Internetu, prasy, słowników i innych materiałów, a nie tylko z samego podręcznika. Niektórzy uczniowie nie nadążają z wypełnieniem tych obowiązków.

Wszystkie te zmiany mogą burzyć stabilny do tej pory świat dziecka. Przechodząc do następnego etapu edukacyjnego, opuszcza ono znane i bezpieczne środowisko. Kończy się także okres, w którym uczeń odczuwał duże wsparcie i ochronę swojego nauczyciela.

Przekroczenie progu szkolnego może wywoływać u dziecka silne napięcie emocjonalne. Wiąże się to również z jego wejściem w okres gwałtownych zmian rozwojowych. Mogą pojawić się wybuchy buntu, „huśtawka nastrojów”, niechęć do szkoły, dyscypliny i nauczycieli, rodzice tracą autorytet, a rówieśnicy stają się coraz ważniejsi.

Okres adaptacji do nowych warunków szkolnych może przebiegać szybko i bez większych problemów. Jednak u niektórych dzieci mogą pojawić się niepokojące zachowania takie jak wybuchy złości, napięcia nerwowe, zamknięcie się w sobie, przygnębienie, unikanie szkoły. Może to świadczyć o tym, że dziecko bardzo silnie przeżywa zmianę. Konieczna jest tu pomoc i wsparcie ze strony rodziców.

ROLA RODZICÓW

Z życzliwością i wyrozumiałością trzeba dziecko przygotować do zmiany, opowiadać mu jak będzie wyglądała nauka w następnych klasach, jakie będą przedmioty, jak wygląda system oceniania.

Nie wolno natomiast dziecka straszyć czwartą klasą, np. *„Zobaczysz, teraz skończy się zabawa, zacznie się prawdziwa szkoła i stopnie. Już nie będzie tak łatwo”*.

Dobrze jest wskazać dziecku jakie korzyści niesie ze sobą przejście do czwartej klasy: pojawią się nowe, ciekawe przedmioty, dzieci dowiedzą się wielu interesujących rzeczy, może rozwiną się fascynujące zainteresowania, które staną się źródłem przyszłych sukcesów. A poza tym, to kolejny krok w dorosłość i związane z tym przywileje.

Jak rodzice mogą pomóc?

- Nie wyręczać dziecka, ale go wspierać i towarzyszyć mu – poprzez samodzielne pokonywanie trudności dziecko kształtuje w sobie poczucie własnej wartości
- Niezbędna jest kontrola zeszytów, a szczególnie prac domowych
- Bardzo ważne jest wyrobienie w dziecku systematyczności – dopilnowywanie, aby dziecko utrwalało przerobiony materiał w domu
- Podpowiadanie możliwych rozwiązań, które mogą pomóc dziecku utrwalić materiał
- Słuchać dziecka, nie oceniać, nie wyśmiewać, nie krytykować, nie porównywać do innych
- Obdarzyć dziecko zaufaniem, że samo potrafi rozwiązać swoje problemy
- Brać poprawkę, że relacja dziecka jest bardzo subiektywna – kontaktować się z wychowawcą w celu weryfikacji przekazanych przez dziecko informacji
- Unikać rozmów o dzieciach przy dzieciach
- Stopniowo zwiększać swobodę dziecka – prowadzi to do odpowiedzialności za własne postępowanie
- Oddzielać własne ambicje od ambicji dziecka
- Unikać przesadnych reakcji zarówno na sukcesy, jak i niepowodzenia dziecka – ponieważ może to prowadzić do odczuwania silnej presji w dążeniu do sukcesów, albo też zniechęcenia w razie porażki
- Stwarzać dziecku sytuacje, które pozwolą mu dostrzec związek między włożonym wysiłkiem, a uzyskanym wynikiem – wtedy będzie dążyło do osiągnięcia sukcesów
- Zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa i akceptacji
- Gdy dziecko nie chce wykonać naszej prośby, dawać mu wybór, by mogło odczuć konsekwencje własnych decyzji.

Na co jeszcze zwrócić uwagę i o czym warto porozmawiać:

- ✓ Umiejętne pakowanie przez dziecko tornistra/plecaka na dany dzień według planu lekcji
- ✓ Samodzielne poruszanie się po nowej szkole, przychodzenie na zajęcia do określonych sal, miejsc oczekiwania na zajęcia, schodzenie do szatni czy świetlicy po zajęciach
- ✓ Jedzenia drugiego śniadania głównie w czasie przerw śniadaniowych
- ✓ Pozostawienia swojego miejsca pracy, ławki, sali lekcyjnej w porządku i czystości
- ✓ Ograniczanie wychodzenia do toalety w czasie zajęć do niezbędnego minimum, korzystanie z toalety głównie w czasie przerw międzylekcyjnych
- ✓ Samodzielne schodzenie na obiad o określonej godzinie
- ✓ Właściwe gospodarowanie czasem w czasie przerwy międzylekcyjnej
- ✓ Samodzielne przygotowywanie się do zaplanowanych zajęć
- ✓ Samodzielne pozyskiwanie informacji o tym, co działo się w szkole w czasie nieobecności i uzupełnienia braków
- ✓ Punktualności
- ✓ Zwiększenia tempa pisania
- ✓ Samodzielnego zapisywania prac domowych, terminów sprawdzianów
- ✓ Interesowania się innymi, mającymi jakieś kłopoty w nauce, możliwości udzielenia im pomocy.

Jeśli mimo podejmowanych działań, rodzic zauważy u swojego dziecka niepokojące zachowania, warto porozmawiać o tym z wychowawcą, nauczycielami czy pedagogiem szkolnym.

Wsparcie rodziców i nauczycieli może złagodzić silne przeżycia emocjonalne związane z przejściem do klasy czwartej i dziecko będzie w stanie łagodnie przekroczyć ten kolejny próg edukacyjny w swoim życiu.

Literatura polecana:

- „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”, A. Faber, E. Mazlish
- „Jak mówić, żeby dzieci się uczyły”, A. Faber, E. Mazlish
- „Rodzeństwo bez rywalizacji”, A. Faber, E. Mazlish

„Jak mądrze kochać dzieci - poradnik dla zagubionych rodziców”, B. Jakubowska
„Dzieci małe i duże”, I. Obuchowska
„Wychowanie bez porażek”, T. Gordon
„Między rodzicami a dziećmi”, H.G. Ginott, A. Ginott, H.W. Goddard

Materiał przygotowany na podstawie materiałów własnych oraz w oparciu o informacje ze stron:

https://cloud7.edupage.org/cloud/Program_innowacyjny_dla_klas_III_opis.pdf?z%3A87MG0%2Frtvye08Rrs7BxHb5pBO21AQpUDrOAZ2qUotGMrjQFI3bc5Q06zqAITHMSH (26.04.2021r.)

<http://www.sp2pila.pl/publikacje/ED0002.pdf> (26.04.2021r.)

Izabela Hermanowicz, pedagog szkolny